

SÁMENUORAIID DÁIDDADÁHPÁHUS

Saamelaisnuorten taidetapahtuma

2006

Anáris/ Inarissa
Raporta/ Raportti

SÁMEDIGGI
SÄMITIGGE
SÄÄ'MTE'ĜĜ
SAAMELAISKÄRÄJÄT

SKUVLEN- JA OAHPPAMATERIÁLADOAIMMAHAT
KOULUTUS- JA OPPIMATERIAALITOIMISTO

SÁMENUORAID DÁIDDADÁHPÁHUS 2006

ordnejuvvui Anáris badjedási sáles njukčamánu 23. beavivve. Sámediggi lei dáhpáhusa válodoordnejeaddjin. Gielda fálaí buot gussiide borramuša nuvttá ja fuolahii maiddái čorgenbarggaid doaluid manjá. Sámi Soster searvvi bargi veahkkehii gievkkanis, ja Anára badjedási ovccát luohkká doalai bufeahtha. Báikálaš boazodállu lei maiddái vuoššan biddosa, man sáhtii oastit. Jietnateknihkas fuolahedje oahpaheaddjit Pena Pennanen ja Heimo Roininen sihke ovccát luohká oahppi Oula Guttorm. Ulla Isotalo Sámedikkis plánii dáhpáhusa plakáhta ja oassálastinduodaštusaid. Oktasašbargu lihkestuvai bures .

Riikka dási 'Taikalamppu' -fierbmadahkii gullevaš Lappi mánáidkulturguovddášfierbmadaga doaibma álggahuvvui symbolalaš diidálámpá cahkkehemiin. Dán jodihi Sámedikki mánáidkulturguovddáš-prošeavtta jodiheaddji Petra Magga.

Sámediggi lei ordnen sáhtuid Eanodaga, Anára, Ohcejoga ja Vuohču skuvllain. Dáhpáhusas eai berrojuvvon oasseváldin- dahje sisabeassinmásvssut. Sámenuoraid dáiddadáhpáhus dollojuvvui seamma dási dáhpáhusan go guovlogielddaid dáhpáhusat, ja doppe válljejuvvui sámenuoraid ovddasteaddji riikka dási Nuorra Kultuvra -dáhpáhusii, dán vuoro Seinäjoki nuoraid teáhterbeivviide 19.-21. 5. 2006. Oahpahusministeria čujuhii dán guovtti dáhpáhusa goluide 13 000 euro mearreruđa.

SAAMELAISNUORTEN TAIDETAPAHTUMA 2006

järjestettiin Inarin yläasteen salissa maaliskuun 23. päivänä. Saamelaiskäräjät toimi tapahtuman pääjärjestäjänä. Inarin kunta tarjosi kaikille vieraille ilmaisen kouluruuan ja huolehti myöskin siivoustöistä juhlan jälkeen. Sámi Soster -yhdistys auttoi keittiössä, ja Inarin peruskoulun kasiluokkalaiset pitivät buffettia. Paikallinen porotila oli keittänyt tapahtumaan lihakeittoa, jota saattoi ostaa. Äänitekniiikan hoitivat opettajat Pena Pennanen ja Heimo Roininen sekä ysiluokkalainen Oula Guttorm. Ulla Isotalo Saamelaiskäräjiltä suunnitteli tapahtuman julisteen ja osallistumistodituksen. Yhteistyö onnistui hyvin.

Valtakunnalliseen Taikalamppu -verkostoon kuuluvan Lapin lastenkulttuurikeskusverkoston toiminta käynnistettiin symbolisesti taikalampun sytyttämisellä Saamelaiskäräjien lastenkulttuuri-projektin vetäjän Petra Maggan johdolla.

Saamelaiskäräjätoli järjestänyt kuljetukset Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja Vuotson kouluilta. Tapahtumassa ei peritty osallistumis- eikä pääsy-maksuja. Saamelaisnuorten taidetapahtuma oli samantasoinen seutukuntien tapahtumien kanssa, joten siellä valittiin saamelaisnuorten edustaja valtakunnalliseen Nuori Kulttuuri -katselmukseen, tänä vuonna Seinäjoelle nuorten teatteripäiville 19-21.5. Opetusministeriö osoitti näiden kahden tapahtuman kuluihin 13 000 euron määrärahan.

DÁHPÁHUSA ORDENEN

Dáhpáhusa várás ásaheavvon bargojovkui gulle rektor Yrjö Musta lassin oahpaheaddjit Elle-Máret Tervaniemi, Seija Magga, Inker-Ánne Magga ja Miina Seurujärvi sihke Anni Näkkäljärvi (kordinerendoaimma) Sámedikki čálligottis. Dáhpáhusii ledje bovejuvvon buot sámemánat ja -nuorat sihke skuvllaid sámegeiela lohkkat ja sámeluohkáid oahppit. Oasseváldin lei vejolaš maiddái skuvllaid olggobealde doaimmi nuoraide. Sámemusihka oahpahusa ovddidanprošeavtta prošeaktabargi Anna Näkkäljärvi ja Anára vuoddoskuvlla oahppi Henna Lehtola jodiheigga dáhpáhusa davvisáme- ja anarašgillii.

ŠLÁJAT JA ULBMILAT

Sáminuoraid dáiddadáhpáhusa váldoulbmilin lea addit nuoraide hástalusaid ovddidit dáidduideaset, fállat sidjiide jahkásaččat vejolašvuoda čájehit dáidduideaset maiddái earáide ja oázžut movttidahtti árvvoštallama dán barggu ovddas. Oktan dehálaš ulbmilin dáiddadáhpáhusain leamaš álo maiddái mánáid ja nuoraid sámegeielmáhtu ja sápmeláš identitehta nannen. Dasa lassin doarju dáhpáhus mearkkašahtti láhkái oahppiid, oahpaheaddjiid ja vanhemiid oktasašbarggu. Dán jagi váldotemán lei teáhter, ja siidotemán máinnasteapmi, mii lea hui lahka teáhtera. Dán jagi eai lean eará šlájat oalle gáržžes saji dihte.

TAPAHTUMAN JÄRJESTELYT

Tapahtumaa varten asetettuun työryhmään kuuluivat rehtori Yrjö Mustan lisäksi opettajat Elle-Maaret Tervaniemi, Seija Magga, Inker-Ánne Magga ja Miina Seurujärvi sekä Anni Näkkäljärvi (koordinointi) Saamelaiskäräjien sihteeristöstä. Tapahtumaan oli kutsuttu kaikki saamelaislapset- ja nuoret sekä saamen kielen ja saamenkielisten luokkien oppilaat. Osallistuminen oli mahdollista myös koulujen ulkopuolella toimiville nuorille. Saamelaismusiikin opetuksen edistämisyhteistyön projektityöntekijä Anna Näkkäljärvi ja Inarin peruskoulun oppilas Henna Lehtola juonsivat tapahtuman pohjois- ja inarinsaamen kielillä.

LAJIT JA TAVOITTEET

Saamelaisnuorten taidetapahtuman päätavoitteena on antaa nuorille haasteita omien taitojensa kehittämiseen, tarjota heille vuosittain mahdollisuus näyttää taitojaan myös muille ja saada innostavaa palautetta tästä työstä. Taidetapahtuman yhtenä tärkeänä tavoitteena on ollut aina myös lasten ja nuorten saamen kielen taidon ja saamelaisen identiteetin vahvistaminen. Lisäksi tapahtuma tukee merkittävällä tavalla oppilaiden, opettajien ja vanhempien yhteistyötä. Vuoden pääteemana oli teatteri, ja sivuteemana lisäksi perinteinen saamelainen tarinankerronta, joka on hyvin lähellä teatteriteemaa. Tänä vuonna lajeja jouduttiin supistamaan melko ahtaiden esitystilojen takia.

OASSEVÁLDIT JA LOGUT

Sierralágan prográmmat ledje oktiibuot 23, main stuorimus oassi gulai ng. hupmanteáhterii. Daid siste oktiibuot s. 160 nuora fitne lávddi alde. Hubmojuvvon teáhtera lassin oinniimet nu olgo- ja dohkkáteáhtera go dásun- ja musihkkáteáhterage. Buot ovdanbuktimat, nugo oppa dáhpáhusge, lei sámegillii.

Geahččit ja dáhpáhussii oassálastán nuorat ledje buohkat oktiibuot sullii 350 olbmo. Sále lei oppa dáhpáhusa áigge áibbas dievva. Sámegielat luohkáid oahppiid logu ektui oasseváldiid mearri lei hui allat. Dáhpáhusa birra lea eanet interneathtas čujuhusain:

<http://www.samediggi.fi/tapahtumat/DIEDAHUSTiedote230306.doc>

sihke

<http://www.peda.net/veraja/saame/saamelaiskarajat/daiddadahpahas>

DUOPMÁRAT

Dáhpáhusa duopmáriid čállin lei Sámedikki vs. kulturčáli Marjukka Helander. Duopmárin ledje:

Sámi Girječálliid Searvvi sátnejodiheaddji, girječáli Rauna Paadar-Leivo; bagadeaddji, teáhterdáidaga magister Pauliina Feodoroff; Sámi virtuaalaskuvlla prošeaktakordináhtor, oahpaheaddji ja musihkar Eeva-Liisa Rasmus sihke nuorra juoigi, dán jagi abiturienta Inka-Máret Gaup-Juuso.

OSALLISTUJAT JA LUKUJA

Tapahtumassa oli yhteensä 23 erilaista esitystä, joista suurin osa kuului ns. puheteatteriin. Lavalle nousi yhteensä n. 160 nuorta. Puheteatterin lisäksi nähtiin niin ulkoilma- ja nukketeatteria kuin tanssi- ja musiikkiteatteriakin. Kaikki esitykset kuten koko tapahtumakin olivat saamenkielisiä.

Yleisöä ja tapahtumaan osallistujia oli edellisvuosien tapaan arviolta 350 henkeä. Sali oli täysi koko tapahtuman ajan. Saamen kielen ja saamenkieliseen opetukseen osallistuvien oppilaiden lukumäärään verrattuna taidetapahtumaan osallistuneiden lukumäärä oli hyvin korkea. Tapahtumasta enemmän internetissä sivuilla:

<http://www.samediggi.fi/tapahtumat/DIEDAHUSTiedote230306.doc>

sekä

<http://www.peda.net/veraja/saame/saamelaiskarajat/daiddadahpahas>

TUOMARIT

Tapahtuman tuomareiden sihteerinä toimi Saamelaiskäräjien vs. kulttuurisihteerin Marjukka Helander. Tuomareina olivat:

Saamelaisten kirjailijoiden yhdistyksen puheenjohtaja, kirjailija Rauna Paadar-Leivo; ohjaaja ja teatteritaiteen maisteri Pauliina Feodoroff; Saame virtuaaliskoulu -projektin koordinaattori, opettaja ja muusikko Eeva-Liisa Rasmus sekä nuori joikaaja, tämän vuoden abiturientti Inka-Máret Gaup-Juuso.

BÁLKKAŠUMIT

Buot oasseváldiide juhkkovuojedje oasseváldin-duodastusat. Ruhtabáلكkašupmin juhkkovuojedje 120, 100 ja 70 euro I, II ja III báلكkašupmin ja dasa lassin vel guokte sierrabáلكkašumi.

Máinnasteapmi-šlája vuolde oassálastte nu uhcán, ahte duopmárat mearridedje ovttastahttit buot šlájaid.

PALKINNOT

Kaikille osallistujille jaettiin osallistumistodistukset. Rahapalkintoina jaettiin 120, 100 ja 70 euroa I, II ja III palkintoina sekä lisäksi kaksi erikoismainintaa. Tarinaperinne-lajiin osallistumisen vähäisyyden takia tuomarit päättivät yhdistää sarjat.

BOHTOSAT/ TULOKSET

Unnoraččat / Pienet (0-3)

1. Anaraš meccielleh: 'Maht riämnnján šoddii vielgis soksâmeh seibikiäčán' 10'

– Anára vuolledássi

Visuálalaččat hui bures lihkostuvvan. Dohkkát doibme erenoamáš bures. Muitaleaddjiid jienat ledje čielgadat. Čájahallit máhtte bures ádestallat ealliid.

– Inarin ala-asteen inarinsaamenkielinen luokka
Visuaalisesti todella hyvin onnistunut. Nuket valtavan toimivia. Kertojien äänet selkeitä. Kertojat osasivat eläytyä eläimen rooliin.

2. 'Riebana goansttat' 15'

– Garegasnjargga sameluohkat 3-6

Čájahallanbargu hui lunddolaš, čielgat ja ráfálaš. Buorre ja suohtas juotna "Rieban lea álo riedan". Juohke rollabargu lea dehálaš, maiddái meaddávázzin.

– Karigasniemen saamen luokat 3-6 – Näyttelijän työ todella luonteikasta, selkeää ja rauhallista. Hyvä ja hauska juoni "Kettu on aina kettu". Jokainen roolisuoritus on tärkeä, myös ohikävely.

3. Buoidagat: 'Čakčabeaivvi čappa jurdagat' 20'

– Gárasavvona skuvla

Ivdnaš teáhterčájáhus. Lávlun ealáskahttii čájáhusa. Teknikkalaš váttisvuodát. Dahkkan muhtomin várrogaš.

– Kaaresuvannon koulu/ Väríkás teatteri esitys. Itse laulettu laulut piristivät esitystä. Tekniset ongelmat ylitettiin hienosti näyttelijän työssä. Tekeminen ajoittain varovaista.

Badjedásse- ja logahatahkasaččat / Yläaste- ja lukioikäiset

1. **Eai doivojuvvon mánát: 'Giisa' 20'**

– Ohcejotnjálmmi skuvla

Garvvis teáhterčájáhus. Giehtadallá kritihkkalaččat iežas kultuvrra. Nuorat bilkidit iežaset fuones eallindili. Juohke rolla lea iežaslágan ja juohke rollabargu issoras finna. Buorit biktasat ja maskkat.

Dát joavku válljejuvvui ovddastiti sámenuoraid Seinäjoki teáhterdáhpáhusas 19.-21.5.2006.

– Utsjokisuun koulu

Valmis teatteriesitys. Käsittelee kriittisesti omaa kulttuuria. Nuoret tekevät irvikuvan omasta hunningollaolostaan. Jokainen henkilöahmo omansa ja roolisuoritukset huikean hienoja. Hyvä puvustus ja maskeeraus.

Tämä ryhmä valittiin edustamaan saamelaisnuoria Seinäjoella 19.-21.5.2006.

2. **'Eallorávdas' 10'**

– Avvila logahaga joavku

Álggaheapmi buorre, čeahpes juoigamiin alggadettiin oázžu buohkaid mielde dakka vidi. Čeahpes čájáhallas lea lotkat ja čielggas. Dáidduideasetguin dát neavttarat leigga sáhttit gieđahallat váttásutge fáttáid. Muitalus juonas ja dovdduidis bealis suohtas ja ráfálaš.

– Ivalon lukion ryhmä

Aloitus hyvä, taidokkaalla joiulla aloittaminen tempaa heti mukaansa. Loistavaa näyttelijäntyötä, näyttelemisen rentoa ja raikasta. Näyttelijän taidoilla olisi voinut käsitellä vaikeampiakin aiheita. Tarina juoneltaan ja tunnelmaltaan hauska ja leppoisa.

3. **Drops of life: 'Ustitvuolta', musihkkateáhter 15'**

– Anára badjedássi

Oktiišaddanjoavku. Hui ollu biddjon bargu koreografia ovdii. Ollisvuolta hálddašuvvon bures.

– Inarin ylä-aste

Yhteenhitsautunut joukko. Todella paljon tehty töitä koreografian eteen. Kokonaisuus hallittu.

SIERRAMÁINNAŠUMIT/
ERIKOISMAINNINNAT

Sámi násttit: 'Bihcebáhcasat'

– Anára badjedássi

Áigeguovdilis ja suohtas geahččasteapmi sámi dáláš guoimmuheapmái. Buorre govadus sáminuoraid eallindilis. Čájáhusa heittot bealli lei, ahte nogai gaskan.

– Inarin ylä-aste

Ajankohtainen ja hauska läpileikkaus saamelaiseen nykyviihteeseen. Hyvä kuvaus saamelaisnuorten elämismaailmasta. Esityksen heikkouna oli, että se loppui kesken.

Čeavetjávrrri skuvla: 'Näimm' (Náitaleapmi)

Lunddolaš gáfeboddu, mas lei hávskes vuoigŋa. Árbevirolaš muitaleapmi dán bihtás buot buoremusat oidnošis. Leudd lei lunddolaš oassi bottus. Čájáhallit bargu lei oktageardán ja dárkki.

Luonteva kahvihetki, jossa hyvä tunnelma. Perinteinen kerronta tuli tässä esityksessä parhaiten esiin. Leuddaus luonteva osa hetkeä. Näyttelijän työ vähäeleistä ja tarkkaa.

18.5.2006

In memoriam, Jussa Nordberg.

'Eai doivojuvvon mánát' lei ráhkkanan vuolgit Seinäjoki guvlui dmu 18.00, muhto nu ii geavvan, dasgo joavkkus okta, Jussa, lei duššan lihkohisvuodas ovddit ija.

'Eai doivojuvvon mánát' oli valmistautunut lähtemään Seinäjoelle klo 18.00, mutta matka peruuntui, sillä yksi joukosta, Jussa, oli menehtynyt onnettomuudessa edellisenä yönä.

<http://www.samediggi.fi/>
[http://www.peda.net/veraja/
saame/saamelaiskarajat/
daiddadahpahas](http://www.peda.net/veraja/saame/saamelaiskarajat/daiddadahpahas)